Innovatie is alleen van waarde als de patiënt er beter van wordt

*J. Nonnekes en F. van Wijck **

Innovatie in wondzorg gaat om veel meer dan alleen hulpmiddelen, betoogt Iris van Bemmel van Nefemed. Ook procesverbetering en samenwerking zijn belangrijke elementen van innovatie. En in de wondzorg zijn ze zelfs essentieel, om te waarborgen dat de wondbehandelaar de ruimte behoudt om de juiste behandelkeuzes te maken en om niet in de valkuil te trappen van onverantwoorde bezuinigingsdrift.

Dit artikel is eerder gepubliceerd in het Nederlands Tijdschrift voor Wondzorg (NTVW), 13e jaargang, februari 2018, nummer 2.

We horen het vaak: innovatie is nodig om kwaliteit en betaalbaarheid van de zorg nu en in de toekomst te garanderen. 'En het is ook waar', zegt Iris van Bemmel van Nefemed namens de belangenorganisatie van bedrijven die onder andere binnen de wondzorg actief zijn. 'We moeten ons alleen wel afvragen waarover we het precies hebben als we het woord innovatie gebruiken. De meeste mensen denken dan aan vernieuwende producten, ik niet per se. Ik denk vooral aan het belang van het verbeteren van processen, methoden en samenwerkingsmodellen om tot verbetering van de kwaliteit van de wondzorg te komen.'
Van Bemmel ziet daarbij een duidelijke rol weggelegd voor het bedrijfsleven. Ze legt uit: 'Bedrijven hebben veel te bieden om tot verbetering van processen te komen. Denk alleen al de wijze van het snel diagnosticeren van een patiënt, daar begint de samenwerking al. Vervolgens kunnen de bedrijven in het opstellen en uitvoeren van het behandelplan ondersteunen bij het realiseren van slimmere manieren van werken, om tot een kortere behandelduur en snellere resultaten te komen en er dus voor te zorgen dat minder handen aan het bed nodig zijn.' Maar hoe groot het belang van innovatie ook is op de route naar kwaliteit en kostenbeheersing in de zorg, van Bemmel plaatst toch een kanttekening. 'Innovatie is geen doel op zich', zegt ze. 'Het is een instrument om te komen tot betere zorgoplossingen voor patiënten én kostenbesparing voor de langere termijn. En daar is de patiënt als eerste bij gebaat.'

Zinnige investering

Aan de zorg voor de naar schatting 350.000 wondpatiënten in ons land wordt jaarlijks ongeveer drie miljard euro

Iris van Bemmel, branchemanager Hulpmiddelen Nefemed

uitgegeven. Daarvan wordt zo'n tachtig miljoen euro besteed aan producten. Wat zegt dat eigenlijk over het belang van de kosten van producten op het totale bedrag dat in de wondzorg omgaat? Van Bemmel: 'Nou, tachtig miljoen is nog altijd veel geld hoor. Maar het sommetje is ook wel helder. Als wij met slimme, nieuwe producten, die iets meer kosten, een substantiële hoeveelheid geld kunnen afsnoepen van die drie miljard, dan is dat een zinnige investering in innovatie. Het leidt dan immers tot meer kwaliteit en tot kostenbesparing. Maar dat moeten we natuurlijk wel kunnen aantonen en daar zit een heikel punt. De bestaande bewijssystematiek in de bekende vorm van een piramide werkt wel voor geneesmiddelen, maar niet voor hulpmiddelen. Bij hulpmiddelen gaat het om de stand van wetenschap en praktijk. Wij pleiten ervoor dat dit verschil wordt erkend en dat die stand van de wetenschap en praktijk dus ook echt wordt gebruikt als uitgangspunt om de waarde van hulpmiddelen aan te tonen. Met daaraan toegevoegd de kanttekening dat een goede, eenduidige registratie daarbij wel een onmisbare voorwaarde is. Het is immers logisch en dus terecht dat zorgverzekeraars aan behandelaars vragen aan te tonen dat een product of behandelmethode ook echt goed werkt.'

Doelen

- Zorgverzekeraars hanteren een pakket van te vergoeden wondproducten dat past in het kader van de stand van de wetenschap en de praktijk.
- Professionals zijn zich bewust van de rol die zij hebben om de keuzevrijheid van de producten in de behandeling te borgen.
- Richtlijnen worden geactualiseerd waardoor producten voor de behandeling gekozen kunnen worden op basis van argumenten die voldoen aan de stand van de wetenschap en de praktijk.
- Studies worden gehanteerd in relatie tot datzelfde kader, en zijn gerangschikt in een onafhankelijke database. Op basis van deze principes wordt in een database inzichtelijk gemaakt welke bewijsvoering voor de producten aanwezig is.

Vrijheid van (be)handelen

Wondproducten zijn binnen de wondzorg een hulpmiddel. De vaak aanwezige, onderliggende diagnose is de kern van de behandeling. De behandelaar moet in de visie van Nefemed de vrijheid hebben om binnen redelijkheid de middelen te kiezen die hij noodzakelijk vindt om de patiënt optimaal te kunnen behandelen. Van Bemmel: 'Wondbehandelaars moeten op basis van hun deskundigheid een heldere diagnose stellen. Pas daarna kunnen zij zinvol beoordelen en verantwoorden welke producten binnen het te vergoeden kader op welk moment moeten worden gebruikt. Deze volgorde vinden wij heel belangrijk. Daarom pleiten wij er ook voor dat de kwaliteitsstandaard complexe wondzorg zo snel mogelijk wordt geëffectueerd. Natuurlijk zijn er nog onduidelijkheden, maar er staan heel veel goede dingen in. En snelheid is nu echt geboden, anders verliezen we het momentum. Laten we nu doorpakken, het is anders ook niet meer geloofwaardig zo langzamerhand.'
Heeft van Bemmel een voorbeeld dat het belang onderstreept van erkenning van de deskundige behandelaar in combinatie met keuzevrijheid van producten, zoals aangegeven in het concept van de Kwaliteitsstandaard? 'Ja natuurlijk', zegt ze. 'Er zijn tegenwoordig simpele methoden om een wond direct goed schoon te maken. Dat is een kleine extra investering aan het begin van de behandeling die veel oplevert, omdat de wond sneller geneest. Het gevolg is dat minder behandelingen en dus ook minder producten nodig zijn. Laat de behandelaar daarom vrij in die keuze en beoordeling. Maar hierbij geldt wel: laat als behandelaar de onderbouwing van die keuze zien en werk daarin samen met de fabrikant.'

Verantwoord bezuinigen

In de komende kabinetsperiode moet 460 miljoen euro worden bezuinigd op de genees- en hulpmiddelen. 'Een aanzienlijk bedrag en het is dan ook volkomen logisch dat zorgverzekeraars heel kritisch kijken naar de toegevoegde waarde van producten', stelt Van Bemmel. 'We zullen dus voor de hulpmiddelen echt moeten aantonen dat die toegevoegde waarde er is op basis van de stand van wetenschap en praktijk. Daarin werken we graag samen, om te voorkomen dat kwalitatief hoogwaardige producten niet meer beschikbaar komen of verdwijnen uit de te vergoeden zorg. Dat zou zeer onwenselijk zijn, zeker wanneer patiënten en behandelaars die producten toch willen gebruiken. De korte termijn 'winst' van het bezuinigingen van producten leidt tot hogere kosten van behandelingen. Onderbehandeling of de patiënt zelf laten opdraaien voor het kopen van hulpmiddelen zijn beide onwenselijk en zorgen voor tweedeling in de zorg. Dat moeten we niet willen.'

Nefemed

Nefemed is de belangenorganisatie van producenten, importeurs en handelaren in medische hulpmiddelen, waaronder wond- en compressieproducten. Nefemed wil dat in de toekomst alle patiënten met een wond, gediagnostiseerd en behandeld worden door een deskundig, onafhankelijk behandelaar. Deze kan met vrijheid in de keuze van wondbehandelingsmaterialen, staan voor een adequaat behandelplan, gericht op een zo optimaal mogelijk resultaat in genezing en/of het oplossen van de functioneringsstoornis. Om dat te bereiken wil Nefemed samenwerken met alle betrokkenen.

** Jos Nonnekes, editor NTVW*

Frank van Wijck, freelance journalist